ručitelům náhradní nárok také dle § 1042 ob. zák. obč. Podle rozhodnutí Vážný 4530, nemůže žádati náhradu ve smyslu § 1042 obč. zák. nabyvatel nemovitosti, který učinil náklad za zcizitele, jejž tento podle zákona by byl sám musel učiniti, když on sám (nabyvatel) zaplatil dávku dodatečně jemu předepsanou ve své vlastnosti jako ručitele ze zákona a učinil tedy náklad, jejž sám jako ručitel učiniti byl povinen. Opačný svůj názor opírám o výklad § 13 dávkových pravidel. Nabyvatel ručí za dávku až při její nedobytnosti u zcizitele. Prokáže-li tedy skutkově ve sporu proti zciziteli o žalobě na vrácení zaplacené dávky (resp. zcizitelem zaviněného přeplatku), že byla dávka dobytnou u zcizitele, tím prokáže též zákonnou povinnost zcizitele, zaplatiti dávku a že on v době žaloby není ručitelem za dávku ze zákona. Tento svůj názor opírám též o novější výklad § 1042 obč. zák. vyjádřený plenárním rozhodnutím Vážný 10.632, podle kterého lze domáhati se žalobou dle § 1042 obč. zák. náhrady nákladu, k němuž byl jiný povinen z »jakéhokoliv právního důvodu«. Tento extensivní výklad zahrnuje v sobě všechny závazky plynoucí »prostředečně ze zákona«, jinými slovy »podle práva«. Výklad ten nalézá výrazu též ve vládním návrhu obč. zákoníka, kde § 887 vynechává slova »podle zákona«.

b) Exekuci ku splnění smluvního závazku zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty, lze vésti pouze podle § 353 ex. řádu. V žádném případě nelze vésti exekuci podle § 354 ex. ř., ježto nejedná se o vynucení jednání nezastupitelného, závisejícího výlučně na vůli dlužníkově. Plnění závazku — zaplacení dávky — může býti vykonáno také jinou osobou než dlužníkem, zejména zcizitelem. Přípustnou exekucí v takovém případě jest jen exekuce podle § 353 ex. ř., totiž zmocněním vymáhajícího věřitele (zcizitele), by zaplatil dávku sám na útraty dlužníka (nabyvatele, který převzal dávku) a vymožením těchto útrat ze jmění dlužníka podle pravidel platných pro exekuce k vydobytí peněžitých pohledávek. Exekučně lze na kupitele nastoupiti podle § 353 ex. ř. vůbec jakýmkoliv způsobem v tom směru, že vydá se výtěžek exekuce přímo oprávněnému úřadu, nikoliv exekventu, vyjma že by byl on sám před tím dle § 353 ex. ř. dávku zaplatil (Vážný 2553, 3272, 6989). To jsou případy, kdy jest z exekučního titulu oprávněna osoba třetí, vyměřující úřad.

Zaplatil-li zcizitel ještě před vydáním rozsudku, má samozřejmě běžný exekuční titul na plnění peněžní pohledávky a vede pak exekuci jakýmkoliv způsobem již od prvopočátku v tom směru, aby vydán byl výtěžek exekuce přímo jemu.

Glosy a aktuality.

Zrušení vinkulace vkladních knížek a výplata vinkulovaných vkladů za pozůstalostního řízení.

V šestém čísle II. ročníku »Právní prakse« bylo uveřejněno pozoruhodné pojednání Dra O. Hanny, nadepsané »Právní povaha vkladní knížky vinkulované heslem a její výplata bez udání hesla«. Autor v třetím odstavci prvé části tohoto rozboru, pečlivě doloženého literaturou i judikaturou a označeného za námět k diskusi, též poukázal na praksi některých pozůstalostních soudů, jež vydávají peněžním ústavům příkazy k výplatě vkladů i bez udání hesla. V těchto dnech jedna z před-

ních spořitelen vznesla na odborné kruhy otaz, zda je oprávněna a povinna vyhovovati výzvám pozůstalostních soudů, přikazujícím výplatu určitého vkladu z vinkulované spořitelní knížky bez ohledu na heslo či jiný způsob vinkulace, která usnesením je zároveň rušena. Při zodpovědění této otázky lze zběžně uvésti toto:

I. Účelem projednání pozůstalosti ve smyslu § 797 a násl. o. z. o. a §§ 20 až 180 nesp. pat. jest, aby dědictví (§§ 531, 532 o. z. o.) nabyl pravý dědic, a aby byly splněny, resp. zajištěno splnění povinností zůstavitele, dědiců, resp. těch, kdož pozůstalosti nabývají (srov. Krčmář, Právo dědické 1926, str. 62). Přihlédneme-li blíže k citovaným ustanovením, lze souhlasně s Roučkem a Sedláčkem (Komentář — III. díl — str. 496 a násl.) sledovati:

a) přípravné řízení jako zjištění zákonných podmínek k zavedení vlastního řízení (zjištění úmrtí, zajištění pozůstalosti a případně vyhlášení posledního pořízení),

b) vlastní řízení (vyzvání dědiců k podání dědických přihlášek, případný soupis pozůstalosti, svolání věřitelů a odevzdání pozůstalosti),

c) zvláštní opatření podle 8. a 9. oddílu nesp. pat. (co do pozůstalosti cizinců §§ 137 až 140 nesp. pat., co do právní držby a zcizení pozůstalosti §§ 145 až 148 nesp. pat.).

Pozůstalostní řízení končí (§ 819 o. z. o., §§ 149, 174 nesp. pat.) odevzdáním pozůstalosti, t. j. souhrnu práv a závazků zůstavitele (§ 531 o. z. o.). V pozůstalostním řízení však nezjišťuje soud, zda zůstavitel byl vlastníkem věcí udánlivě pozůstalostních a subjektem práv udánlivě pozůstalostních; vždyť předmětem soupisu pozůstalosti podle §§ 97, 104 nesp. pat. jsou co do aktiv:

a) veškeré movitosti i nemovitosti, věci hmotné i nehmotné, pokud byly v držení zůstavitele, při čemž ty věci, jež jsou podle udání cizí, zařazují se rovněž do soupisu, leč bez údaje jejich hodnoty,

b) a dále ty věci, jež náležely zůstaviteli, jež jsou však u jiných osob (ať v držbě či v detenci), kdežto při místopřísežném seznání jmění (§ 114 nesp. pat.) rozsah pozůstalosti se nezjišťuje ani tímto kusým způsobem v §§ 97, 104, nesp. pat. uvedeným, nýbrž dokonce podkladem projednání pozůstalosti co do rozsahu pozůstalosti jsou jen údaje místopřísežného seznání jmění (srov. Vážný 15.384) těch, kdož učinili bezvýminečnou dědickou přihlášku: z toho jest zřejmo, že pozůstalostní soud jako takový není forem k právotvornému zjišťování, zda zůstavitel je vlastníkem hmotných věcí a subjektem práv, náležejících do pozůstalosti, a že takováto zjišťování nejsou předmětem pozůstalostního řízení (srov. rozh. kraj. soudu civ. v Praze R IV 1742/37 a R IV 3/38 citovaná v uvedeném pojednání Dra O. Hanny, a zejména shora uvedené rozhodnutí Vážný 15.384!). Tento způsob zjišťování rozsahu pozůstalosti nemůže ovšem postačiti k tomu, aby pozůstalostní soud v případech, kde dědicové neznají hesla, či nemohou splniti jinou podmínku výplaty z vinkulované pozůstalostní knížky spořitelní, přikazoval spořitelně výplatu bez ohledu na heslo či jinou vinkulaci a aby zrušoval vinkulaci. To vysvitne zřejměji jak z úvahy, že z § 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. plyne povinnost spořitelen (a podle §§ 1, 2, zák. č. 239/1924 Sb. z. a n., ve znění vlád. vyhlášky čís. 55/1932 Sb. z. a n., i dalších tam jmenovaných peněžních ústavů) odepříti výplatu, která za té (§ 10) situace je protiprávná a činí ústav za ni zodpovědným (srov. Vážný 16.646), tak i z povahy vinkulace a hesla.

Hledíc k způsobu vzniku a k účelu vinkulace a hesla, lze vinkulaci označiti jako smluvní omezení disposičního práva s vkladem (srov. ne zcela přesné Vážný 4930!), při čemž heslo jeví se jako smluvní pomůcka k zjišťování, že majitel vinkulované vkladní knížky je oprávněn vklad vybírati nebo jím disponovati; jde o smluvní poměr, vížící zůstavitele a obvykle neomezený (což plyne zejména z povahy hesla) na život vinkulujícího, a tudíž přecházející na dědice (§§ 547, 548 o. z. o.), neboť pro vinkulujícího a jeho sukcessory zakládá závazek zastupitelného konání (§ 1448 o. z. o. a contrario). Je tedy důsledně i zánik těchto smluvních poměrů věcí smluvních stran

či jejich ať singulárních či universálních sukcessorů a dojde k němu nejen souhlasným projevem vůle stran, ale za okolností v jeho nedostatku i rozsudkem (na př. s ohledem na §§ 878, 1447 o. z. o., pak-li osoba, na jejíž podpis vklad byl vinkulován, zatím zemřela, a peněžní ústav bez příslušného podpisu výplatu vkladu odpírá), nikoliv však usnesením pozůstalostního soudu, jež nemůže ve věci zániku zůstavitelova závazku nahražovati po způsobu rozsudku nedostávající se souhlas druhé smluvní strany.

Takovéto příkazy pozůstalostních soudů, neopřené o zjištění věřitelské legitimace zůstavitelovy a tím i dědicovy, jsou tedy nezákonné (srov. anal. Vážný 12.352!) s ohledem na shora citované předpisy, ale jsou i zmatečné, neboť ani nespadají do pozůstalostního řízení (srov. hořejší výklad o rozsahu pozůstalostního řízení!), ani není jiným zákonným předpisem ve smyslu § 1 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. stanoveno, aby cestou nesporného řízení pozůstalostní soud zjišťoval věřitelskou legitimaci dědiců k pozůstalostním vinkulovaným knížkám vkladním a aby vyslovoval povinnost peněžního ústavu k výplatě vkladní knížky bez ohledu na heslo či jinou vinkulaci vkladu za současného zrušení vinkulace.

II. Tyto příkazy však jsou vzdor tomu vykonatelné podle § 50 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.; leč co do takovýchto příkazů pozůstalostních soudů jsou postižené peněžní ústavy účastníkem (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) řízení, a jest jejich věcí, aby rekursem domáhaly se nápravy, nebo aby provedly podle § 1425 o. z. o. soudní deposici. Neučiní-li tak, nabude i takovýto příkaz právní moci, což s ohledem na předpis § 42 IV. j. n. jest pro postižený ústav tím tíživější, že v případě výplaty vinkulovaného vkladu bez ohledu na heslo či jiný vinkulační způsob, provedené neoprávněné osobě, zůstává ústav zavázán věřiteli, oprávněnému z dotyčné vinkulované vkladní knížky.

III. Jest tedy na dědicích a nikoliv na pozůstalostním soudu (srov. anal. Vážný 15.385, 12.352!) — neboť pozůstalostnímu soudu nenáleží, aby zasahoval v zájmu dědiců do právního poměru, založeného vinkulací vkladní knížky — aby v případě, že neznají hesla, vynutili na odpírajícím peněžním ústavu výplatu vkladu; to však lze dosíci jen cestou sporu, v němž prokáží (srov. Vážný 16.136!) věřitelskou legitimaci zůstavitelovu a tím i svoji k vinkulovanému vkladu, neboť zapomenutí nebo jinaká neznalost hesla přece není eo ipso spojena se zánikem věřitelského práva k vinkulovanému vkladu.

V dalším stačí odkázati na podrobnosti shora citovaného a výstižného pojednání Dra O. Hanny.

Jan Pochobradský.

Rozsudek nejvyššího soudu o rušení rozhlasového poslechu.

Slovenským rozsudkem nejvyššího soudu z 3. února 1938, č. j. Rv IV 419/37*) byla řešena složitá otázka ochrany rozhlasového poslechu proti rušení, jež má příčinu v různých elektrických přístrojích v okolí. V tomto rozsudku šlo o rušenou držbu, které se dopustil žalovaný tím, že rušil žalobce v »držbě radiového poslechu« a o »zdržení se dalšího rušení radiového poslechu žalobce s tím, že neučiní-li tak žalovaný do 15 dnů, je žalobce oprávněn elektromotor žalovaného, používaný ke světelné reklamě, opatřiti vhodným tlumičem

*) Otištěným ve výtahu v Soudcovských listech, 1938, str. 131 a n., viz též Všehrd, 1938, str. 290 a n. Pozn. red.